

תורה תבלין

A Torah Tavlin Publication
34 Mariner Way Monsey, NY 10952

Shabbos Parshas Ki Sisa - שבת קודש פרשת כי תשא

כ' אדר א' תשס"ג - February 22, 2003

הדלקת נרות שבת - 5:19 ~~~ שקיעה/יום השבת - 5:38
זמן קריאת שמע/מ"א - 8:51 ~~~ צאת הכוכבים/מעריב - 6:28
זמן קריאת שמע/הגר"א - 9:27 ~~~ צה"כ/לשיטת רבינו תם - 6:50

מדעת עליון

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ... וישלך מידו את הלוחות וכו' (לב-יט)
לכאורה יש להבין, דהנה בקרא כאן כתיב "וישלך מידו", שהוא לשון יחיד, אמנם כשקוראים בתורה קרינן "מידיו" לשון רבים?
ונאמרו ביאור נאה בשם הגמ"ר ישראל סלנטר זצ"ל, שכשחטאו בני ישראל בעגל נפגמו הדברות הראשונות של "אנכי ה' אלקיך", ו"לא יהיה לך", וכמשנא' בבעל הטורים וז"ל וישלך מידו חסר יו"ד שכפרו ב"הדברות עכ"ל. והנה הלוחות היו חלוקים לשנים ולכשדקדק בהם תמצא שבלוח אחד היו הדברות שהן בין אדם למקום, ונכלל עמהם הדברה של "כבד את אביך ואת אמך", כי גם מצוה הזאת חשוב בין אדם למקום כיון שהשווה כבוד ההורים לכבוד המקום. אבל בלוח השני היו הדברות שהן בין אדם לחבירו, היינו מ"לא תרצח" עד "לא תחמוד", ובכן כשירד משה רבינו מן ההר וראה את העגל ושמע "קול מלחמה במחנה", עלה במחשבתו לשבור רק הלוח הראשון שהדברות שבין אדם למקום נמצאים עליו, שהרי כנראה חטאו כלל ישראל בינם לבין הקב"ה. אמנם לבסוף הכריע משה שבאמת אם אין הלוח שבו המצות שבין אדם למקום, אי"כ אין מקום כלל למצות שבין אדם לחבירו, שמעיקרי התורה שצמודים יחד דוקא, ואין שום אפשרות להפרידם, כיון שאין יסוד לדינים ונמוסים שבין אדם לחבירו בלא התורה ומצות שבין אדם לקונו. מש"ה כתיב "מידו" לי יחיד, כיון שעלה בדעתו לשבור רק אחת, אבל קרינן "מידיו" כיון שבאמת שיבר את שניהם.

וימהר משה ויקד ארצה וישתחו וגו' (לד-ח)

איתא בגמ' (סנהדרין קיא.) מה ראה משה? אך אפים ראה. כשעלה משה למרום

ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך וכו' (לב-יא)

The gemara teaches, according to one interpretation, that Moshe was מתיר - Absolving an oath, for Hashem, not to destroy Bnei Yisroel, since an utterance by Hashem has the weight of an oath. When Beis Din absolves an oath through התרת נדרים, they proclaim that the oath was taken in error. A person must be of a single mind when taking an oath. This person, though, was not; he was like a split personality when he took his oath. He acted in a way that he cannot explain or defend. The same is true of Teshuva. Man must declare that two personalities were at work. The personality that sinned has to be driven out. The concept of Teshuva is built on the notion that the person who is asking for forgiveness is not the same one who committed the act.

R' Joseph B. Soloveitchik ZT"L says that Moshe grabbed the opportunity and used this same argument with Hashem. Hashem had decided to destroy the Jewish Nation because of their sin. However, said Moshe, I have a clear פתח - opening, for You, Hashem, through which You can rescind the oath of destruction and retribution. Moshe argued that the people really had multiple personalities. The inner personality of the people who worshiped the golden calf, however, was still pure. They were just searching for a way to worship Hashem and this led them down the wrong path. For every Jew that worshiped the golden calf, there was another Jew who was still pure from sin. The nature of the Jew is good. Thus Hashem, please be Matir Neder and spare them from destruction. The Tikunei Zohar says that for this reason, we are מתיר נדר for Hashem each year by Kol Nidre, that Hashem should forgive the Jewish people.

הוא היה אומר.....

R' Menachem Mendel of Kotzk ZT"L (Kotzker Rebbe) would say:

"Some people like to think that Hashem is truly everywhere. But in reality, Hashem is where you let him in."

R' Meir Leibish Malbim ZT"L would say:

"Hashem promised that He would never punish the Jewish people simply for the sake of punishment. If it ever became necessary to inflict illness, it would only be for the Jews' own spiritual benefit, in the same way a physician must sometimes perform a painful procedure to ensure his patient's recovery."

A Wise Man would say:

"One should keep his words both soft and tender, because tomorrow he may have to eat them!"

לעילוי נשמת הגמ"ר יצחק בן הר' פנחס הופמן זצוק"ל תנצב"ה

